KURATORIUM OŚWIATY W KRAKOWIE

MAŁOPOLSKI KONKURS GEOGRAFICZNY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2024/2025

ETAP SZKOLNY

GODZINA ROZPOCZĘCIA: 9:00

CZAS PRACY: 90 minut

WYPEŁNIA UCZEŃ **(DRUKOWANYMI LITERAMI)**

PESEL

……
IMIĘ I NAZWISKO UCZNIA

……
KLASA

……
NAZWA SZKOŁY I MIEJSCOWOŚĆ

Instrukcja dla ucznia

1. Na pierwszej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi w wyznaczonych miejscach wpisz swoje dane.
2. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych **11 stronach** jest wydrukowanych **16 zadań**.
3. Za prawidłowe rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać maksymalnie **60 punktów.**
4. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
5. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
6. Czytaj uważnie wszystkie zadania i wykonuj je zgodnie z poleceniami.
7. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem.
8. Nie używaj korektora ani jakichkolwiek zmazywalnych przyborów piśmienniczych. Zadanie, w którym ich użyjesz nie będzie oceniane.
9. W większości zadań **poprawna jest tylko jedna odpowiedź**. **Wyjątkiem są zadania wielokrotnego wyboru, w których wskazano konieczność wyboru większej liczby odpowiedzi.** Odpowiedzi przenieś na kartę odpowiedzi, zamalowując odpowiednie litery.
10. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie przekreśl znakiem "x" i zaznacz inną odpowiedź.
11. **Oceniane będą wyłącznie rozwiązania zaznaczone na karcie odpowiedzi.**
12. Na 10 minut przed upływem czasu przeznaczonego na rozwiazywanie zadań zostaniesz poinformowany o zbliżającym się czasie zakończenia konkursu.
13. Podczas konkursu nie możesz korzystać z urządzeń mobilnych.
14. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym, spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.
15. Ostatnią stroną jest brudnopis. Zapisane w nim treści nie będą oceniane.

Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **90 minut.**

Powodzenia!

Zadanie 1. *0-1 pkt.*
Która z wymienionych wysp jest największą kontynentu Ameryki Północnej?

A. Ziemia Baffina
B. Wyspa Wiktorii
C. Grenlandia
D. Nowa Funlandia

Zadanie 2. *0-2 pkt.*
Wskaż dwie cechy ukształtowania terenu Ameryki Północnej i Ameryki Południowej:

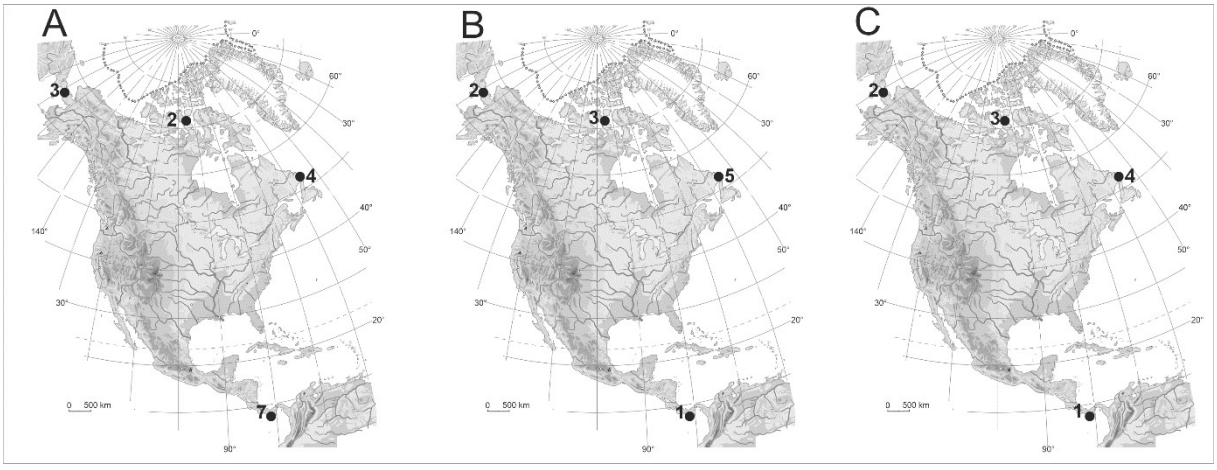
A. Pasowy układ rzeźby terenu
B. Równoleżnikowy układ głównych form rzeźby terenu
C. Południkowy układ głównych form rzeźny terenu
D. Nieregularny układ głównych form rzeźby terenu

Zadnie 3.
W tabeli zawarto nazwy skrajnych przylądków Ameryki Północnej i Ameryki Południowej oraz ich współrzędne geograficzne. Na podstawie **danych w tabeli** wykonaj zadania 3.1. i 3.2.

Nr na mapie	Nazwa przylądka i współrzędne geograficzne
1.	**Przylądek Punta Mariato** 7°12′ N 80°53′ W
2.	**Przylądek Księcia Walii** 65°37′ N 168°05′ W
3.	**Przylądek Murchisona** 71°58′ N 95°31′ W
4.	**Przylądek St. Charles** 52°13′ N 55°37′ W
5.	**Przylądek Frowart** 53°54′ S 71°18′ W
6.	**Przylądek Gallinas** 12°25′ N 71°40′ W
7.	**Przylądek Branco** 7°09′ S 34°47′ W
8.	**Przylądek Parińas** 4°45′ S 81°21′ W

Zad. 3.1. *0-1 pkt.*
Wskaż mapę, na której wszystkie zaznaczone przylądki Ameryki Północnej ponumerowano zgodnie z ich numerami w tabeli.

A	B	C

Opracowano na podstawie materiałów kartograficznych, Wyd. Nowa Era, Warszawa.

Zad. 3.2. *0-6 pkt.*
Porównaj rozciągłości południkowe i równoleżnikowe kontynentów Ameryki Północnej i Ameryki Południowej oraz wskaż prawidłowe wyniki, wybierając trzy poprawne odpowiedzi:

Uwaga.
Możesz wybrać najwyżej trzy odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż trzy - otrzymasz 0 pkt.

A. Rozciągłość południkowa Ameryki Północnej jest większa od rozciągłości równoleżnikowej Ameryki Południowej o 18°12´.
B. Rozciągłość południkowa Ameryki Północnej jest mniejsza od rozciągłości południkowej Ameryki Południowej o 1°33´.
C. Rozciągłość południkowa Ameryki Północnej jest większa od rozciągłości południkowej Ameryki Południowej o 23°15´.
D. Rozciągłość równoleżnikowa Ameryki Północnej jest większa od rozciągłości południkowej Ameryki Południowej o 46°09´.
E. Rozciągłość równoleżnikowa Ameryki Północnej jest większa od rozciągłości południkowej Ameryki Południowej o 70°59´.

Zadanie 4. *0-1 pkt.*
W której strefie fałdowań znajdują się Appalachy?

A. Kaledońskich i hercyńskich
B. Tylko kaledońskich
C. Tylko hercyńskich
D. Alpejskich

Zadanie 5. *0-1 pkt.*
W której strefie fałdowań powstały Kordyliery i Andy?

A. Alpejskich i hercyńskich
B. Hercyńskich
C. Alpejskich
D. Kaledońskich, hercyńskich i alpejskich

Zadanie 6. *0-1 pkt.*
Aktywność sejsmiczna i wulkanizm w Meksyku to wynik:

A. Przesuwania się płyty kokosowej pod płytę karaibską i płytę północnoamerykańską
B. Odsuwania się płyty kokosowej od płyty karaibskiej
C. Przesuwania się płyty Gorda pod płytę pacyficzną
D. Odsuwania się płyty Gorda od płyty pacyficznej

Zadanie 7. *0-1 pkt.*
Uskok San Andreas przebiega:

A. Wzdłuż zachodniego wybrzeża Ameryki Południowej, wzdłuż Kordyliery Zachodniej
B. Wzdłuż zachodniego wybrzeża Ameryki Północnej, wzdłuż Gór Nadbrzeżnych
C. Wzdłuż południowego wybrzeża Półwyspu Alaska
D. Na pograniczu Gór Skalistych i Wielkich Równin

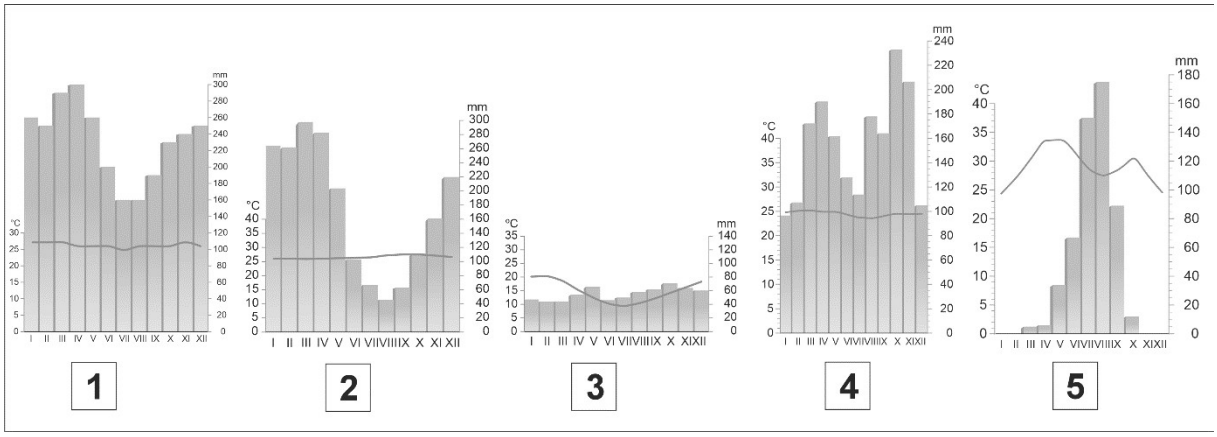
Zadanie 8. *0-2 pkt.*
Rowy tektoniczne Peruwiański i Chilijski znajdują się w strefie:

A. Odsuwania się płyty Karaibskiej od Płyty Kokosowej
B. Przesuwania się płyty Karaibskiej pod płytę Kokosową
C. Odsuwania się płyty Nazca od płyty południowoamerykańskiej
D. Przesuwania się płyty Nazca pod płytę południowoamerykańską

Zadanie 9. *0-2 pkt.*
W którym zestawianiu znajdują się **wyłącznie ciepłe prądy** morskie?

A. Równikowy Prąd Wsteczny, Prąd Wiatrów Zachodnich, Prąd Północnorównikowy, Prąd Alaski
B. Prąd Labradorski, Prąd Karaibski, Prąd Kalifornijski, Prąd Brazylijski
C. Prąd Północnoatlantycki, Prąd Północnorównikowy, Prąd Gujański, Prąd Alaski
D. Prąd Brazylijski, Równikowy Prąd Wsteczny, Prąd Zatokowy, Prąd Peruwiański

Zadanie 10. *0-2 pkt.*
Niektóre spośród poniższych klimatogramów **nie uwidaczniają** charakterystycznych cech klimatu równikowego wilgotnego. W którym zestawieniu znajdują się **wyłącznie** te klimatogramy?

Opracowano na podstawie Planeta Nowa 8, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2019,oraz Planeta Nowa 8 neon, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2024.

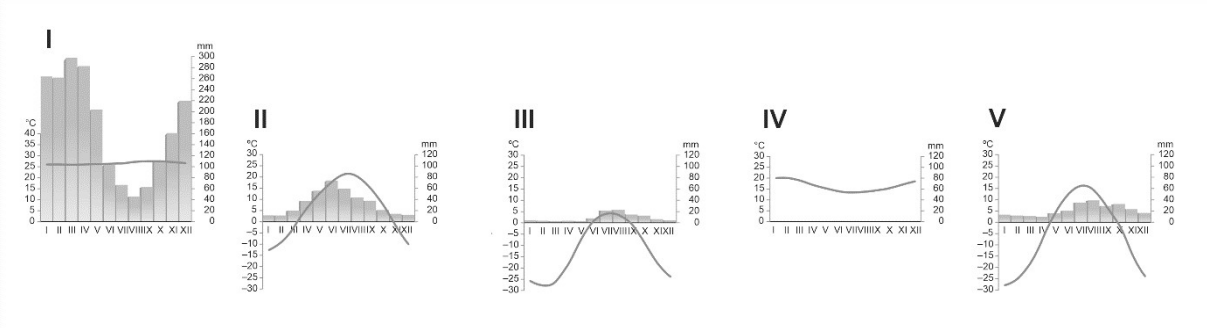
A. Klimatogramy 1, 4
B. Klimatogramy 3, 5
C. Klimatogramy 2, 3
D. Klimatogramy 4, 2

Zadanie 11. *0-1 pkt.*
Jedno z najcieplejszych miejsc na świecie, położone w Ameryce Północnej, w którym w lipcu 1913 r. odnotowano rekordową temperaturę powietrza wynoszącą 56,7°C, to:

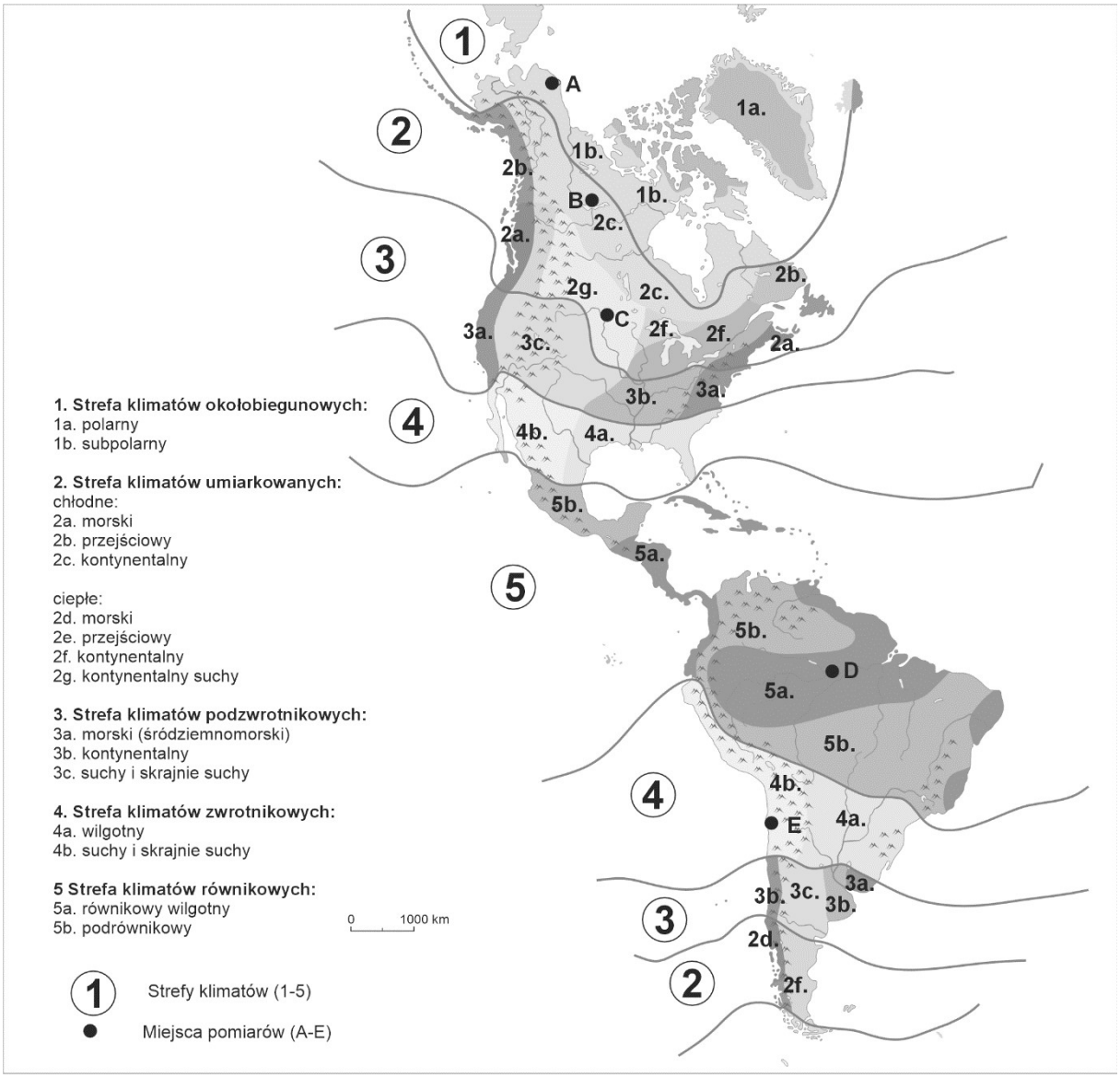
A. Dolina Śmierci
B. Pustynia Atakama
C. Wyżyna Meksykańska
D. Półwysep Kalifornijski

Zadanie 12.

Na rysunku zestawiono klimatogramy oznaczone cyframi rzymskimi I-V przedstawiające roczny rozkład średniej wieloletniej temperatury powietrza oraz rozkład średnich wieloletnich sum opadów pomierzonych w miejscach, które na mapie oznaczono literami A-E. Wykorzystując klimatogramy i mapę wykonaj zadania 12.1.-12.6.

Opracowano na podstawie Planeta Nowa 8, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2019, s. 107 oraz Planeta Nowa 8 neon, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2024, s. 111.

Opracowano na podstawie Planeta Nowa 8, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2019, s. 106 oraz Planeta Nowa 8 neon, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2024, s. 110.

Zad. 12.1.-12.5.
W poniższej tabeli zestawiono typy klimatów w Ameryce Północnej i w Ameryce Południowej, których cechy uwidaczniają klimatogramy I-V. Rozwiąż zadania 12.1.-12.5. wskazując w każdym z nich kolumnę, w której prawidłowo przyporządkowano klimatogram do typu klimatu.

Zadanie	Odpowiedź/ klimatogram					Typ klimatu
	A	**B**	**C**	**D**	**E**	
12.1. *0-2 pkt.*	I	II	III	IV	V	Umiarkowany ciepły, kontynentalny.
12.2. *0-2 pkt.*	I	II	III	IV	V	Zwrotnikowy suchy.
12.3. *0-2 pkt.*	I	II	III	IV	V	Równikowy wilgotny.
12.4. *0-2 pkt.*	I	II	III	IV	V	Okołobiegunowy subpolarny.
12.5. *0-2 pkt.*	I	II	III	IV	V	Umiarkowany chłodny, kontynentalny.

Zad. 12.6. *0-3 pkt.*
Wskaż kolumnę A, B, C lub D, w której prawidłowo przyporządkowano **wszystkie** opisy roślinności do numerów stref klimatycznych (na mapie), w których występują.

Strefy roślinne				Charakterystyczna roślinność
A	**B**	**C**	**D**	
1	3	2	5	W warunkach klimatu chłodnego kontynentalnego dominuje tajga (jodły, świerki, sosny, modrzewie). Na obszarach, gdzie zaznacza się przejściowość klimatu występują lasy mieszane i liściaste. Dla obszarów objętych klimatem ciepłym kontynentalnym charakterystyczny jest step (w Ameryce Północnej preria, w Ameryce Południowej pampa).
4	2	5	3	Las wilgotny, w którym roślinność tworzy kilka warstw. W warstwie najniższej, gdzie panuje półmrok rosną małe drzewa i ciepłolubna helikonia. W wyższej warstwie (5-20 m) pomiędzy pniami wysokich drzew i gałęziami pojawiają się niższe drzewa np. kakaowce. Na wysokości 30-40 m. zwartą warstwę tworzą korony drzew. Pnie i gałęzie porastają storczyki. W warstwie najwyższej znajdują się korony drzew o wysokości 50-70 m.
2	5	4	1	Obszary pozbawione zwartej szaty roślinnej. Sporadycznie spotyka się kępy roślinności odpornej na wieloletnią suszę np. kaktusy, opuncje. Bujna roślinność występuje w oazach.
3	4	1	2	Roślinność karłowata, krzewinki, trawy, porosty.
5	1	3	4	Na obszarach objętych suchą odmianą klimatu występuje step (w Ameryce Północnej preria, w Ameryce Południowej pampa). Kontrastuje z nim roślinność śródziemnomorska charakterystyczna dla klimatu morskiego: wiecznie zielone gęste zarośla krzewiaste (makia), niskie drzewa (np. cyprysy, dęby korkowe).

Opracowano na podstawie Planeta Nowa 5 neon, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2024, s. 108-148 oraz Planeta Nowa 8 neon, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2024, s. 111, 120-123, Geografia 5, WSiP Warszawa 2018,, s.110-156.

Zadanie 13. *0-1 pkt.*
W którym zestawieniu wymieniono **wyłącznie** stany USA, przez które przebiega Aleja Tornad:

A. Teksas, Kansas, Nebraska
B. Arizona, Dakota Południowa, Oklahoma
C. Nevada, Illinois, Missisipi
D. Minnesota, Ohio, Pensylwania

Zadanie 14. *0-2 pkt.*
Wskaż dwa zdania zawierające **błędy**:

Uwaga.
Możesz wybrać najwyżej dwie odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż dwie - otrzymasz 0 pkt.

A	Cyklon tropikalny to potężny układ wysokiego ciśnienia. Kształtem przypomina ogromny wir, który może przemieszczać się na odległość nawet kliku tysięcy kilometrów. Centralną częścią cyklonu tropikalnego jest oko cyklonu. Wokół niego występuje strefa chmur kłębiastych, burz, ulew i bardzo silnych wiatrów.
B	Cyklony tropikalne na zachodnim Atlantyku i wschodnim Pacyfiku określane są jako huragany.
C	Tornado to występująca w Ameryce Północnej trąba powietrzna, czyli gwałtowanie wirująca kolumna powietrza. Powstaje wówczas, gdy zimne i suche powietrze znad Zatoki Meksykańskiej napotka na ciepłe i wilgotne powietrze znad Gór Skalistych.
D	Tornada mają postać ciemnego leja, połączonego szerszym końcem z chmurą burzową. Między centrum leja, a jego skrajem występuje bardzo duża różnica ciśnienia atmosferycznego, co jest przyczyną powstania wiru osiągającego prędkość nawet 400 km/h.

Zadanie 15. *0-3 pkt.*
Wskaż trzy **prawdziwe** stwierdzenia:

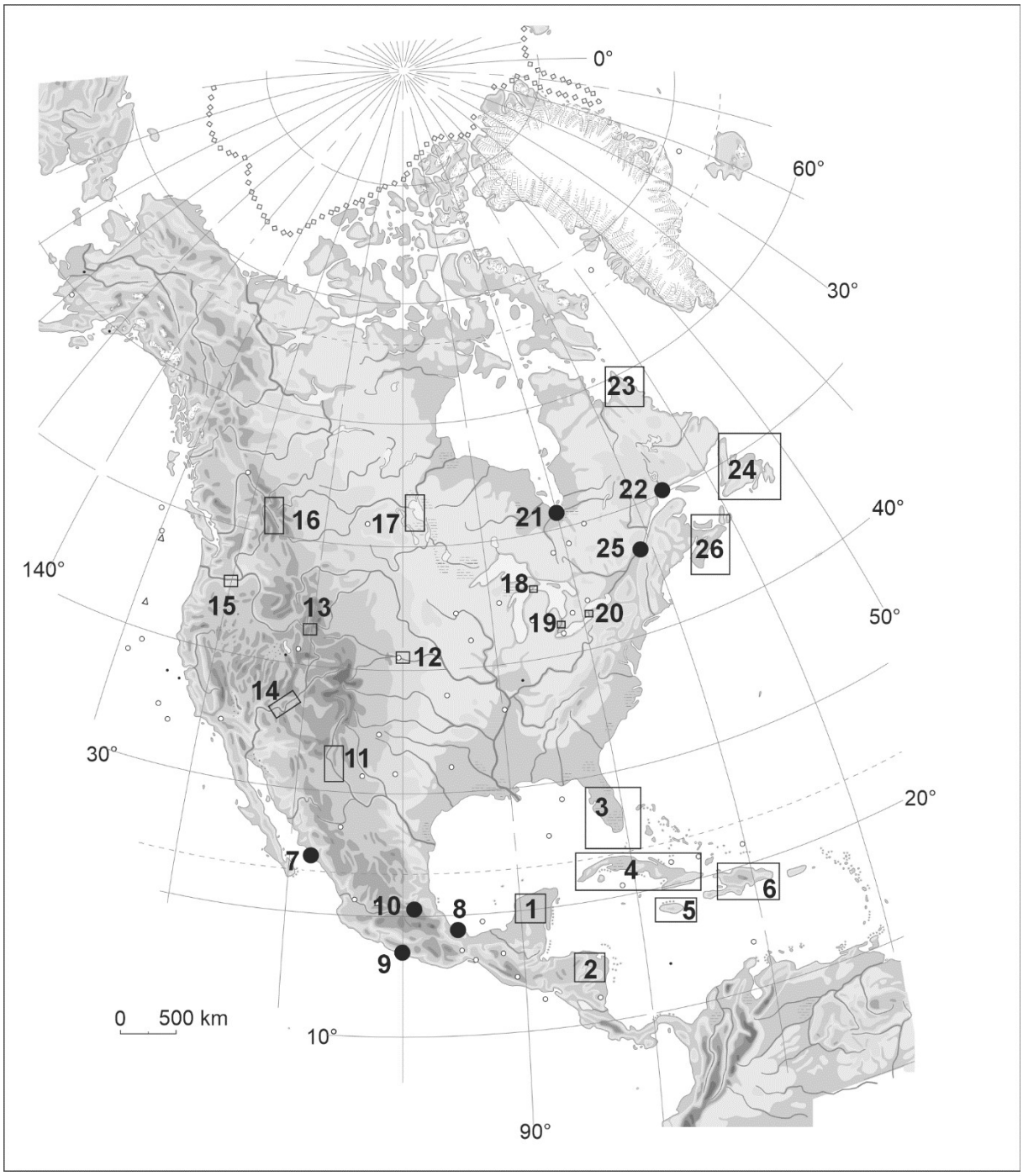
Uwaga.
Możesz wybrać najwyżej trzy odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż trzy - otrzymasz 0 pkt.

A	Niedźwiedzie polarne występują na wolności w Antarktyce.
B	Polska Stacja Polarna im. Stanisława Siedleckiego znajduje się na Wyspie Króla Jerzego (Szetlandy Południowe).
C	Za zdobywcą bieguna północnego (6.04.1909 r.) uznaje się Edwina Peary'ego.
D	Wieloletnia, pływająca pokrywa lodu morskiego nazywana jest pakiem lodowym.
E	Pingwiny występują na wolności w Antarktyce

Zadanie 16.
W poniższej tabeli zestawiono opisy miejsc chętnie odwiedzanych przez turystów ze względu na ich walory przyrodnicze lub kulturowe. Miejsca te zaznaczono na mapie znajdującej się na następnej stronie numerami 1-26. Na podstawie opisu rozpoznaj te miejsca i rozwiąż zadania 16.1.- 16.10. wskazując w każdym z nich kolumnę A, B lub C z prawidłową lokalizacją tych miejsc na mapie.

Zadanie	Odpowiedź			Opis miejsca Opracowano na podstawie literatury popularnonaukowej i podróżniczej zalecanej do etapu szkolnego
	A	B	C	
16.1. *0-2 pkt.*	19	18	20	Jest to jeden z największych wodospadów na świecie, mający ponad 50 m wysokości i około kilometra długości. Znajduje się pomiędzy jeziorami Erie i Ontario.
16.2. *0-2 pkt.*	9	7	8	„Perła Pacyfiku" leżąca nad kolistą, głęboką zatoką otoczoną górami Sierra Madre Południowa. Jest to ważny, meksykański ośrodek turystyki kongresowej i festiwalowej. Miasto jest jednym z najstarszych kurortów w Meksyku, którego symbolem jest skalistych cypel La Quebrada.
16.3. *0-2 pkt.*	11	14	16	Rozmiary Wielkiego Kanionu Kolorado czynią go niezwykłą atrakcją turystyczną. Dolina ta ma blisko 450 km długości i do 29 km szerokości. Dno kanionu budują skały, których wiek szacuje się na 2 mld lat.
16.4. *0-2 pkt.*	23	24	26	Tam ogrom oceanu spotyka się z zielonym lądem. Na Cape Breton znajduje się jedna z najbardziej widokowych dróg, z której można podziwiać mariny i rybackie wioski. Halifaks kojarzy się zazwyczaj z zatonięciem Titanica. Na miejscowym cmentarzu spoczywają ofiary tragedii tego transatlantyku, który zatonął w 1912 r.
16.5. *0-2 pkt.*	4	5	6	To największa wyspa tego kraju słynąca z krasu. Szczególne jego przykłady zobaczyć można w Valle de Viñales – dolinie ukształtowanej w wapieniach. Krajobraz urozmaicają wzniesienia w kształcie kopców (mogoty, czyli hum). Na wyspie jest również słynna jaskinia Cueva del Indio.
16.6. *0-2 pkt.*	17	16	13	Kanadyjski park narodowy Banff jest najstarszym parkiem w tym kraju oraz drugim po Yellowstone w Ameryce Północnej. Turystów zachwyca w nim krajobraz kanadyjskich Gór Skalistych – lasy porastające wysokie góry.
16.7. *0-2 pkt.*	2	3	1	Na tym półwyspie turyści odkrywają tajniki świata Majów. Calakmul - jedno z największych miast zbudowano w dżungli na Nizinie Petén. Był to ośrodek władzy Królestwa Węża, o którego potędze świadczą: 45 metrowa piramida, pałace, świątynie oraz ślady starożytnego systemu wodociągowo-kanalizacyjnego. Rezerwat Biosfery Calakmul znajduje się na Liście Dziedzictwa UNESCO.
16.8. *0-2 pkt.*	10	7	8	Ok. 50 km na północ od miasta Meksyk leży „miejsce, gdzie rodzą się bogowie" – dawne centrum religijne różnych kultur indiańskich. Niezwykłym dziedzictwem i atrakcją turystyczną są dwie piramidy: Piramida Słońca i Piramida Księżyca zamykające Aleję Zmarłych.
16.9. *0-2 pkt.*	12	13	15	W tym parku narodowym występuje wulkanizm i zjawiska geotermalne. Jego atrakcją przyrodniczą jest Steamboat Geyser - najwyższy aktywny gejzer na świecie, który gorące wody wyrzuca na wysokość nawet do 90 m. Innymi walorami krajobrazowymi parku są: głęboki kanion, na zboczach którego odsłaniają się słupy bazaltowe, warstwa popiołów wulkanicznych oraz lawa ryolitowa mieniąca się różnymi kolorami.
16.10. *0-2 pkt.*	22	21	25	To miasto nazywane jest kanadyjskim Paryżem jest również stolicą prowincji. Założyli je francuscy kolonizatorzy ponad 400 lat temu, dlatego niektóre jego ulice kojarzą się z Paryżem. Z uwagi na niezwykłą architekturę wpisano je na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Mapa do zadania 16.

Opracowano na podstawie materiałów kartograficznych Wydawnictwa Nowa Era.

Brudnopis
Zapisy w brudnopisie **nie są oceniane**.